

Kursplan

för kurs på grundnivå

Specialpedagogik II

Special Education II

30.0 Högskolepoäng

30.0 ECTS credits

Kurskod:	UQ201F
Gäller från:	HT 2009
Fastställd:	2009-04-29
Institution	Specialpedagogiska institutionen
Ämne	Specialpedagogik

Beslut

Kursen ges som fristående kurs i ämnet specialpedagogik.

Kursansvarig institution är Specialpedagogiska institutionen vid Stockholms universitet. Denna kursplan är fastställd av institutionsstyrelsen 2009-04-29.

Kursplanen är giltig fr.o.m. termin H09.

Beslut om upphävande är fattat av institutionsstyrelsen vid specialpedagogiska institutionen den 2020-12-08.

Förkunskapskrav och andra villkor för tillträde till kursen

Läro-, förskolläro- eller fritidspedagogexamen eller annan högskoleexamen om minst 120 högskolepoäng samt kurserna Specialpedagogikens grunder, 15 hp och Specialpedagogik, funktionsnedsättning och lärande, 15 hp.

Kursens uppläggning

Provkod	Benämning	Högskolepoäng
DK01	Utvecklingsstörning, inlärningssvårigheter - undervisning	7.5
DK02	Läs- och skrivutveckling, möjligheter och utmaningar	7.5
DK03	Matematikutveckling, möjligheter och utmaningar	7.5
DK04	Utvecklingsstörning - utvecklingsplaner	7.5

Kursens innehåll

Kursen syftar till att utveckla kunskaper om komplexiteten i kunskapsprocesser hos barn och ungdomar i olika skolämnen och i olika pedagogiska situationer.

Inom ramen för fältstudier ska studenten få möjlighet att omsätta teoretiska kunskaper till praktisk pedagogik. I delkurserna ingår orientering om specialpedagogisk metodik och andra stödinsatser för att hjälpa och stödja barn och ungdomar i deras kunskapsutveckling och sociala utveckling. Specialpedagogiska tillämpningar knyts till aktuell forskning inom området.

Delkurs 1: Utvecklingsstörning, inlärningssvårigheter – undervisning, 7,5 hp

- Konkret och abstrakt tänkande.
- Samarbetsinlärning tillsammans med elever från särskolan.
- Förutsättningar för kommunikation i helhetsperspektiv.
- Konsekvenser av olika skolformer.

Delkurs 2: Läs- och skrivutveckling, möjligheter och utmaningar, 7,5 hp

- Läs- och skrivutveckling, möjligheter och utmaningar.
- Läsande och skrivande i olika situationer och olika skolämnen.
- Analysverktyg.
- Handlingsprogram.

Delkurs 3: Matematikutveckling, möjligheter och utmaningar, 7,5 hp

- Matematikdidaktik med fokus på basfärdigheter och begreppsbildning.
- Matematik och språk.
- Arbetssätt och arbetsformer för att förebygga matematiksvårigheter och utveckla elevers matematikkompetens.
- Analys och bedömning av matematikkunnande matematiksvårigheter – orsaker, definitioner, tecken på svårigheter.

Delkurs 4: Utvecklingsstörning – utvecklingsplaner, 7,5 hp

- Analys av läro- och kursplaner.
- Stödåtgärder ur individ-, grupp- och organisationsperspektiv.
- Förhållningssätt, arbetssätt och samverkan.
- Åtgärdsprogram och andra planer.
- Att mötas i samtal.

Förväntade studieresultat

Efter att ha genomgått delkurs 1 ska studenten kunna:

- utifrån aktuella styrdokument avgöra vilka elever som har rätt att mottagas i särskola samt hur utrednings- och beslutsförfarande genomförs,
- genomföra och analysera en kartläggning av kommunikation hos en elev som har en utvecklingsstörning och/eller kommunikativa svårigheter.

Efter att ha genomgått delkurs 2 ska studenten kunna:

- analysera teorier inom läs- och skrivinlärning, göra jämförelser mellan teorierna samt bedöma deras tillämpbarhet för elever med såväl utvecklingsstörning eller inlärningssvårigheter,
- förklara och analysera hur läs- och skrivproblematik kan uppstå och hur den kan förebyggas,
- tillämpa olika förhållningssätt i relation till elever med läs- och skrivsvårigheter i en beskriven undervisningssituation.

Efter att ha genomgått delkurs 3 ska studenten kunna:

- i relation till litteratur analysera teorier inom matematiken, göra jämförelser mellan teorierna samt bedöma deras tillämpbarhet för elever med såväl komplicerad inlärning som utvecklingsstörning,
- planera, genomföra och analysera undervisning som främjar matematikutveckling för elever som har såväl komplicerad inlärning som utvecklingsstörning.

Efter att ha genomgått delkurs 4 ska studenten kunna:

- genom åtgärdsprogram/ individuella utvecklingsplaner beskriva olika sätt att förebygga och åtgärda skolsvårigheter för elever som har såväl komplicerad inlärning som utvecklingsstörning,
- analysera konsekvenser av skolform utifrån kursplanemål och läroplansmål,
- genomföra professionella samtal tillsammans med elever och deras vårdnadshavare.

Undervisning

Undervisningen sker i form av föreläsningar, seminarier, workshops utifrån fallbeskrivningar, muntliga och skriftliga redovisningar av arbeten enskilt och i grupp.

I kursen ingår att studenten läser, diskuterar och analyserar innehållet i egna och andras texter och i skrift formulerar reflektioner i anslutning till kurslitteratur och seminariediskussioner.

Kursens teoretiska avsnitt bearbetas i relation till den studerandes egen undervisningspraktik.

Under kursens gång ges studenterna möjlighet att påverka kursens arbetssätt. En utvärdering sker i slutet av kursen.

Kunskapskontroll och examination

Delkurs 1 examineras genom en individuell uppgift som redovisas skriftlig och muntligt.

Delkurs 2 och 3 examineras genom en individuell uppgift kring en elevs möjligheter och hinder för läs- och

skrivutveckling respektive matematikutveckling. Uppgiften redovisas skriftlig och muntligt.

Delkurs 4 examineras genom en tillämpningsuppgift av alla fyra delkurserna i form av kartläggning, individuell utvecklingsplan eller ett åtgärdsprogram samt en tillhörande rapport.

Betygsättning sker enligt en sjugradig målrelaterad betygsskala:

A = Utmärkt

B = Mycket bra

C = Bra

D = Tillfredsställande

E = Tillräckligt

Fx = Otillräckligt

F = Helt otillräckligt

Kursens betygskriterier delas ut vid kursstart.

För att få slutbetyg på hela kursen krävs lägst betyget E på samtliga delkurser samt:

- närvaro vid såväl campusföreläsningar som nätbaserade aktiviteter,
- genomförda fältarbeten samt grupprapporter.

Kurslitteratur

Utvecklingsstörning, inlärningssvårigheter □ undervisning, 7,5 hp

Blom, A. (2003). *Under rådande förhållanden: Att undervisa särskoleelever □ nio lärare berättar*.

Stockholm: FoU-enheten, Socialtjänstförvaltningen Stockholm stad, FoU-rapport 2003:3. (104 s). Finns tillgänglig på Internet (2008□06□16):

<http://www.sot.stockholm.se/fou/rapporter/FoUrapp03-3.htm>

Doverborg, E. & Pramling-Samuelsson, I. (2000). *Att förstå barns tankar: metodik för barnintervjuer*. Stockholm: Liber. (88 s).

Greenspan, S. (1999). What is meant by mental retardation? *International Review of Psychiatry*, 11, 6□18. (12 s).

Göransson, K. (2004). *Barn som blir elever □ Om olikheter, undervisning och inkludering*. Stockholm: Stiftelsen ALA. (235 s).

Heister Trygg, B. (red.) (1998). *Alternativ och kompletterande kommunikation (AKK) : I teori och praktik*. Malmö: Handikappinstitutet. (214 s).

Iwarsson, P. (2007). *Samtal med barn och ungdomar. Erfarenheter från arbetet på BRIS*. Stockholm: Gothia förlag. (162 s).

Putnam, J-A. (1999). *Cooperative learning and strategies for inclusion: Celebrating diversity in the Classroom*. Baltimore: Brookes (Kap. 2). (25 s).

Sahlberg, P. & Leppilampi, A. (1998). *Samarbetsinlärning*. Stockholm: Runa Förlag. (192 s).

Skolverket (SKOLFS 2001:23). *Rutiner för utredning och beslut om mottagande i den obligatoriska särskolan. Allmänna råd med kommentarer*. Stockholm: Skolverket. (45 s). Finns tillgänglig på Internet (2008□06□16):
<http://www.skolverket.se/publikationer/>

Utöver angiven litteratur tillkommer webbaserat material (t.ex. aktuella propositioner och lagtexter), artiklar och ev. film.

Läs- och skrivutveckling, möjligheter och utmaningar, 7,5 hp

Bodrova, E. & Leong, D. J. (2007). *Tools of the Mind*. Columbus. Ohio: Merrill, an imprint of Prentice Hall. (208 s).

Fast, C. (2007). *Sju barn lär sig läsa och skriva: Familjeliv och populärkultur i möte med förskola och skola*. Uppsala: Uppsala universitet. (237 s).

Lundberg, I. & Herrlin, K. (2005). *God läsutveckling, Kartläggning och övningar*. Stockholm: Natur och kultur. (72 s).

Myrberg, M. (2002). *Att förebygga och möta läs- och skrivsvårigheter. En forskningsöversikt*. Stockholm: Skolverket. (74 s).

Skolverket (2003). *Att läsa och skriva. En kunskapsöversikt baserat på forskning och dokumenterad erfarenhet*. (s 72–120). (48 s).

Skolverket (2002). *Språket lyfter*. Stockholm: Skolverket. (20 s).

Valbar litteratur

Litteratur om ca. 1000 sidor väljs.

Alexandersson, M., Linderöth, J. & Lindö, R. (2001). *Bland barn och datorer. Lärandets villkor i mötet med nya medier*. Lund: Studentlitteratur. (s 62–98). (37 s).

Andersson, B., Belfrage, L. & Sjölund, E. (2006). *Smart start vid lässvårigheter och dyslexi*. Stockholm: Natur & Kultur. (64 s).

Bergman, P. & Sjöqvist, L. (1992). *Två flugor i en smäll*. Stockholm: Almqvist & Wiksell. (109 s).

Bergöö, K., Jönsson, K. & Nilsson, J. (1997). *Skrivutveckling och undervisning*. Lund: Studentlitteratur. (198 s).

Björk, M. & Liberg, C. (1996). *Vägar in i skriftspråket*. Stockholm: Natur och Kultur. (166 s).

Blomqvist, C. & Wood, A. (2006). *Läs och skriv – Undervisning som fungerar. Intervjuer med lärare*. Stockholm: Natur och Kultur. (155 s).

Clay, Marie M. (1991). *Becoming Literate*. London: Heineman. (345 s).

Dominkovic, K. (1996). *Lässvårigheter i ett helhetsperspektiv*. Stockholm: Lärarhögskolan i Stockholm, Institutionen för specialpedagogik. (143 s).

Dominkovic, K., Eriksson, Y. & Fellenius, K. (2006). *Läsa högt för barn*. Lund: Studentlitteratur. (170 s).

Doverborg, E., Österberg, K. & Pramling, I. (1985). *Att förstå barns tankar*. Stockholm: Liber. (213 s).

Dysthe, O. (1996). *Det flerstämmiga klassrummet*. Lund: Studentlitteratur. (358 s).

Eriksen-Hagtvæt, B. & Pálsdóttir, H. (1992). *Lek med språket*. Stockholm: Natur och Kultur. (268 s).

Graves, D. (1994). *Att undersöka världen*. Göteborg: Daidalos. (119 s).

Graves, D. (1994). *Skriv- och läsbefruktnings*. Göteborg: Daidalos. (78 s).

Hoel, T. (2001). *Skriva och samtala*. Lund: Studentlitteratur. (Valda delar om ca. 100 s).

Høien, T. & Lundberg, I. (1999). *Dyslexi. Från teori till praktik*. Stockholm: Natur och Kultur. (285 s).

Lundberg, I. (2006). *Alla kan lära sig läsa och skriva*. Stockholm: Natur & Kultur. (48 s).

Molloy, G. (1996). *Reflekterande läsning och skrivning*. Lund: Studentlitteratur. (317 s).

Naucér, K. (red.) (2001). *Symposium 2000 – ett andraspråksperspektiv på lärande*. Stockholm: S 139-146
Listiga räven ur Cummins perspektiv. Barnboksfiguren betraktad ur ett andraspråksperspektiv på lärande s 117-121. Nationellt centrum för Sfi och svenska som andra språk.

Ozanne, B. (1996). Running Records - en metod att systematiskt följa barns läsutveckling. *Specialpedagogisk bulletin* Nr 5. Göteborg: Göteborgs universitet, Institutionen för specialpedagogik. (43 s).

Pehrsson, A. & Sahlström, E. (1999). Kartläggning av läsning och skrivning ur ett deltagarperspektiv. *Specialpedagogiska rapporter*. Nr 14. Göteborgs universitet: Institutionen för specialpedagogik. (129 s).

Reichenberg, M. (2000). *Röst och kausalitet i lärobokstexter: en studie av elevers förståelse av olika*

textversioner. Göteborgs Universitet: Acta Universitatis Gothoburgensis. Göteborg Studies in Educational Sciences. (287 s).

Snow, C. E., Burns, S. & Griffin, P. (Eds.) (1998). *Preventing Reading Difficulties*. Washington D. C.: National Academy Press. (432 s).

Skolverket (2007). *Nationella Prov, år 5 och 9*. Stockholm: Skolverket. (40 s).

Sundblad, B., Rudqvist, M. & Allard, B. (2001). *Nya LUS-boken - En bok om läsutveckling*. Stockholm: Bonniers Förlag. (175 s).

Utöver angiven litteratur tillkommer webbaserat material (t.ex. aktuella propositioner och lagtexter), artiklar och ev. film.

Matematikutveckling, möjligheter och utmaningar, 7,5 hp

Ahlberg, A. (2001). *Lärande och delaktighet*. Lund: Studentlitteratur. (173 s).

Löwing, M. & Kilborn, W. (2002). *Baskunskaper i matematik*. Lund: Studentlitteratur. (372 s).

Magne, O. (1999). Den nya specialpedagogiken i matematik □ En utmaning i läroplanstänkande. *Pedagogisk-psykologiska problem, Nr 655*. Malmö: Malmö Högskola, Institutionen för pedagogik. (72 s).

Malmer, G. (1999). *Bra matematik för alla - nödvändig för elever med inlärningssvårigheter*. Lund: Studentlitteratur. (239 s).

Skolverket (2001). *Analyschema i matematik för skolåren före skolår 6*. Stockholm: Skolverket. (44 s).

Alternativt: Skolverket (2002). *Analyschema i matematik för skolåren 6-9*. Stockholm: Skolverket. (61 s).

Skolverket (2002). *Analyschema i matematik för grundskolan. Komplettering till □Analyschema i matematik för skolåren före skolår 6□*. Stockholm: Skolverket. (19 s).

Sterner, G. & Lundberg, I. (2002). *Läs- och skrivsvårigheter och lärande i matematik*. Göteborg: NCM rapport nr 2002:2. (108 s).

Utöver angiven litteratur tillkommer webbaserat material (t.ex. aktuella propositioner och lagtexter), artiklar och ev. film.

Utvecklingsstörning □ utvecklingsplaner, 7,5 hp

Andersson, F. (2007). *Att utmana erfarenheter*. Stockholm: Stockhols universitet. (50 s).

Andreasson, I. (2007). *Elevplanen som text - om identitet, genus, makt och styrning i skolans elevdokumentation*. Göteborg: Göteborgs Universitet: Acta Universitatis Gothoburgensis Göteborg studies in educational sciences 259. (186 s).

Fred, G. (2005). *Handbok i föräldrasamtal*. Stockholm: Mareld. (128 s).

Skolverket (SKOLFS 2008:25). *Allmänna råd för arbetet med åtgärdsprogram*. Stockholm: Skolverket. (28 s). Finns tillgänglig på Internet (2008□06□16): <http://www.skolverket.se/publikationer/>

Skolverket (2003). *Kartläggning av åtgärdsprogram och särskilt stöd i grundskolan*. Stockholm: Skolverket. (96 s). Finns tillgänglig på Internet (2008□06□16): <http://www.skolverket.se/publikationer/>

Skolverket (2005). *Allmänna råd och kommentarer Den individuella utvecklingsplanen*. Stockholm: Skolverket. (20 s). Finns tillgänglig på Internet (2008□06□16): <http://www.skolverket.se/publikationer/>

Göransson, K. (2004). *Barn som blir elever □ Om olikheter, undervisning och inkludering*. Stockholm: Stiftelsen ALA. (s 119□235). (116 s).